

"Kysten som "utslagsvask" og rekreasjonsområde.
Er det forenlig? Hva er utfordringene?"

Sint mann jager badende vekk — har han lov til det?

**Flytende lovbestemmelser. Spørsmålet
må avgjøres ved rimelig skjønn**

«Adgang forbudt»-skiltene kan vi trygt gå forbi

Hva skal man si om at enkelte private strandeiere jager vekk folk som i all uskyldighet har slått seg ned for å bade? spør vi ekspedisjonssjef Hiorthøy i Justisdepartementets lovavdeling. — Det er jo full badesesong nå, og ikke alle liker å menge seg med tusener på de kommunale badestrendene, særlig ikke de som har motorbåt og kan komme litt lengre av gårde. Skal man ikke unne dem å få bade i fred? Og har grunneieren rett til å gjøre «rent bord» på stranda si?

— Det spørsmålet har vært framme til diskusjon mange ganger, svarer ekspedisjonssjefen, og det er ikke lett å besvare heller. Om grunneieren eller badegjesten har retten på sin side beror på mange faktorer.

— Hvilke da?

— I farten kan jeg nevne: Størrelsen av tomta, om det er innmark eller utmark det gjelder, avstanden fra huset ned til badeplassen — i det hele tatt stedets beskaffenhets.

— De nevnte størrelsen. Kan De gi eksakte tall?

— Nei, det forholder seg nemlig slik at vi ikke har noen spesiell lov om dette, men må holde oss til gammel skikk og bruk og forskjellige bestemmelser som finnes spredt om i lovene. Hvis hr. Hvem-somhelst går i land på en stor øy der det ligger et eller noen få hus langt borte fra badeplassen, er det temmelig sikkert at ingen kan jage ham vekk med loven i hånd. Velger han seg derimot ut en liten strandtomt der sommerhuset ligger kloss ved badeplassen, er det like sikkert at grunneieren kan forby ham å oppholde seg der. De ekstreme tilfellene er greie nok — det er de mange mellomliggende som volder besvær.

— Med hensyn til innmark — fins det mye slik grunn like ved sjøen?

Det forekommer selvsagt at et oppdyrket jorde går helt ned til sjøen, og da er grunneieren på den sikre siden om han nekter folk

å ferdes der. Men som regel vil strandtomter være av den beskaffenhets at de må kalles utmark, knauser og knatter f. eks., eller sandstrand. Og da vil det som sagt være avgjørende om tomta er stor eller liten, og hvordan husene ligger til. Er de badende til gene for grunneierne er det jo ikke mer enn rimelig at han kan vise dem bort, men på den annen side er det rett og riktig at folk fritt kan bade hvor de vil når ingen sjeneres av det. Det er som De forstår et temmelig vanskelig spørsmål dette — man må bruke sunn sans og alminnelig rimelig skjønn.

— Vel, men så lenge man ikke har noen lov om dette spesielle forholdet vil vel begrepene være nokså flytende?

— Ja, det er så. Vi burde hatt en slik lov, og det har vært arbeidet med å få en også. I 1937 fikk vi en lov om kommunenes rett til å ekspropriere strandtomter for å sikre dem som friluftsområder for almenheten, og i forbindelse med det ble det oppnevnt en komité som skulle utarbeide forslag til en friluftslav med spesielt henblik på det forholdet De har nevnt. I 1940 kom krigen og satte stopper for arbeidet, og etter frigjøringen har Finansdepartementet ikke kunnet gå med på de bevilgninger som var nødvendige for at komitéen kunne arbeide videre med saken.

Formann i komitéen var høyesterettsdommer Solem, som på egen hånd har utarbeidet en innstilling som er blitt oversendt departementet. Vi har ennå ikke tatt standpunkt til den.

Forresten er det jo mange andre saker etter frigjøringen som har hatt krav på langt større oppmerksomhet enn denne.

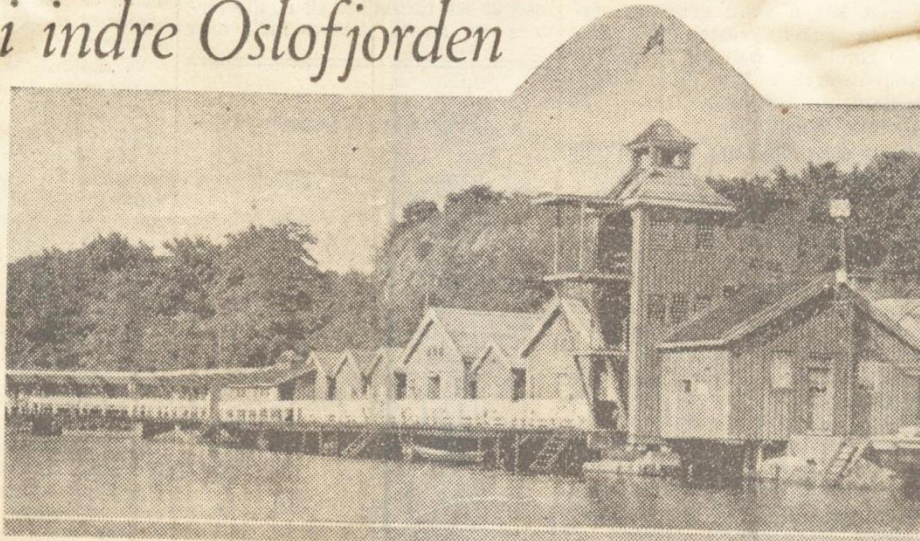
— Mens vi husker det: Det var så populært en tid blant grunneierne å sette opp plakater med «Adgang forbudt», «Badning forbudt» eller lignende ...

— Ja, det er ingen ting å bry seg om. Hvis ikke forholdene forøvrig gjør det klart at man må holde seg borte fra strandtomta, har slike oppslag i og for seg ingen som helst betydning, sier ekspedisjonssjefen.

SUN 25 1949

Tusener gulper bakterieholdig kloakkvann i indre Oslofjorden

Langøya, byens søppeldyng, skal avløse Hovedøya, og bygges ut med fotballbane stor som Bislett, stupetårn og rutsjebaner

Store friluftsområder sikret for publikum langs hele fjorden

Det gamle badet på Hovedøya skal snart rives, og hele øya legges ut til naturpark. I går vedtok Stortinget at hele øya skal legges under Oslo kommune.

Vi har Hovedøya og Paradisbukta og Hukodden og Katten, og folk med sykkel eller bil har Hvalstrand og Ingierstrand. Lørdagene trekker de fleste et lettelsens sukk når de leser at vakthavende spår sol, og så planlegges søndagen med brus og nistekurv og herlig brenning i sola. — Det er så deilig å bo i Oslo, sier folk, — vi har naturherlighetene like utenfor døra, og så kører de seg sammen på ferjer og busser og tog, og slår seg ned i tusenvis for å ligge å gnisse på hverandre og følge akrobatiske påkledningsscener. Det er «herlig» på Hovedøya, Paradisbukta, Hukodden og Katten.

Særlig i vannet når sola stikker som verst. Så legger familien på svøm, leende og lekende og gulpende vann som inneholder en god del av de bakteriene som

renner ut fra de tusener av Stor-Oslos klosetter og kloakker. Det er ikke for sterkt sagt at vannet innenfor linjen Rolfsøya—Langøya—Ulvøya gir et skremmende bilde hva bakterieinnholdet angår, også rene sykdomsbakterier. Det er derfor bare et spørsmål om tid når helsemyndighetene vil fraskrive seg ethvert

ansvar for bading innenfor denne grensen. Sannsynligheten taler for at disse stedene med tiden må gjøres om til rene friluftsparker, med bading forbudt.

— Men hvorfor er det ikke forbud mot å bade i slikt grisevann?

— Ganske enkelt fordi inger
— Fortsettes siste side —

Friluftslivet det sikreste middel mot åndelig skjærbuk.

Oslofjordens Friluftsråd starter en ny „1 krone pr. funksjonær-innsamling“.

Dr. Romell, fotografert for T. T. igår.

Friluftslivet

(Forts. fra side 4)

vi har utarbeidet den. Hvad det blir til er ennå ikke mulig å vite.

Senere i sitt foredrag redegjorde dr. Romell kortelig for komiteens forslag. Hensikten hadde vært å gjøre strandarealet inntil 500 meter fra høivannslinjen til gjenstand for spesiell kontroll, således at man ikke her fikk selge tomter og bygge som man vilde.

— Det var dog ikke på noen måte vår mening å gå grunneiernes interesser for nær. Den nødvendige kontroll skulde utføres av lensstyrelsen. Men det var i loven uttrykkelig forutsatt at grunneiernes ikke måtte hindres i en rimelig økonomisk utnyttelse av sin eiendom.

— Det som for mig står som det vesentlige, understreket taleren videre, er arbeidet for å sikre de nødvendige arealer fri og ufordervet natur. De forskjellige foranstaltninger til arealenes utnyttelse — hensiktsmessig bebyggelse f. eks. hvor dette er ønskelig og andre tiltak som må til — får komme efter hvert. Selve friluftslivets naturlige ramme måtte under enhver omstendighet sikres. Friluftslivet var nemlig det sikreste middel mot åndelig skjærbuk.

Dr. Romell gikk derefter over til å behandle den spekulasjon som for tiden drives nesten overalt med strandtomtene og den herav følgende mer eller mindre ødeleggende og for alt friluftsliv stengende bebyggelse.

— Vi har god plass her i de nordiske land, uttalte han — både til lands og langs stranden. Men selv vi har ikke råd til å sløse slikt som vi nu gjør — særlig med

aler. Naturen får ligge der jomlig og uberørt. Man har i Amerika også ordnet sig med store fe „parker“ som Jones Beach State Park på Long Island som årlig flere millioner besøkende.

Dr. Romell omtalte til slut eiendomskjøp Stockholm i de senere årene har foretatt for å sikre friluftslivet: Tyresta (et areal 13 kv.km), Nacka gård og et tiltak som det dessverre er blitt splid og strid om, bl. a. et s område ute i skjærgården man hadde lovet sig meget av.

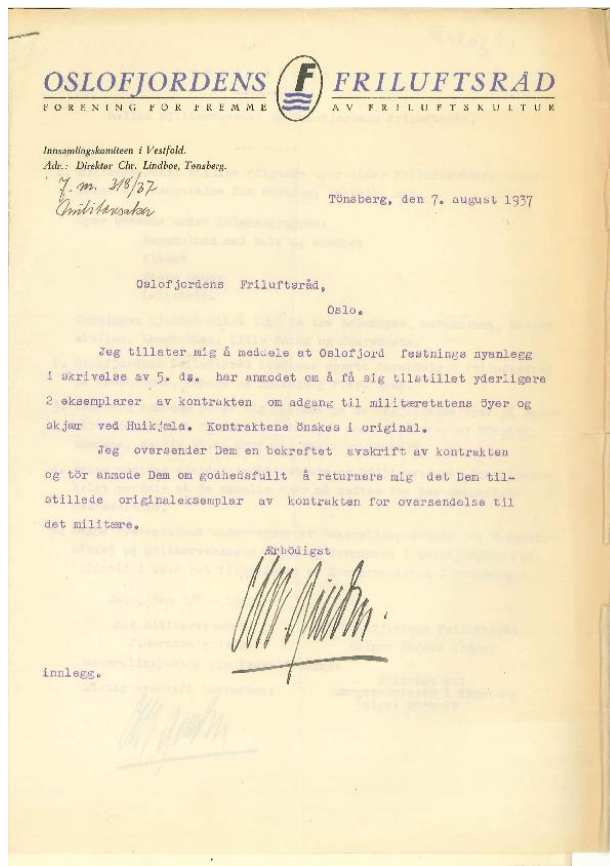
Valgene ga som resultat g valg for både råd og styre.

Oslofjordens Friluftsråd

- Stiftet 1933
- Første i Norden
- 31 medlemskommuner,
- 1,5 mill. mennesker i medlemskommunene

Sikring av områder

Antall friområder langs Oslofjordkysten

Vestfold:

Ca 300

Buskerud:

Ca 45

Østfold:

Ca 230

Oslo og Akershus:

Ca 130

Småbåtlivets naturhavner, fra lune naturhavner til...

..blankskurte skjær

Arenaer for friluftsliv

- Kysten, sjøen og «havets kanter»
- Marka
- Fjellet
- Grønne nærmiljø-områder

Vannets mentale effekt

- Et viktig turmål, rasteplass eller stopp
- Sanse vannet
- Å se det åpne rom, horisonten
- Variasjon og mangfold

Fjellets entusiaster.....

- "Jeg har sett nok fjell, men jeg har sett for lite hav og bølger. Jeg kan se på bølger i timevis. Den som har bølger å se på trenger ikke kjede seg." A. Næss stortrivdes i båt i Indre Oslofjord, enten sola skinte eller det styrtregnet. Vi gikk i land på øyene også ...

Skjærgårdstjenesten

- Etablert 1992
- OF sekretariat
- 20 talls båter i hele fjorden i 11 driftsenheter
- 50.000 sekker hvert år
- Finansiering 50/50 stat/lokale område, der OF betaler 5%

Toaletter og søppel var grunnlaget

Kyststiene

Sammenhengende turstier i
det kystnære landskapet
hvor også
strandpromenader i
bymessige strøk inngår

- binder offentlige friområder
sammen

Arbeidet med kyststi Stavern-Helgeroa et godt skritt framover D.F.

– En kyststi kan endre vår måte å bruke omgivelsene på

12.0
1988

Planene for en kyststi mellom Stavern og Helgeroa r fått en positiv mottakelse hos rådmannen. – En kyststi vil sikkert bli til stor glede og gagn ikke bare distriktets befolkning, men kanskje mest for alle fra andre deler av landet som ferierer i Larvik-distriktet. Ut fra dette synes jeg det er rimelig at Larvik

kommune bidrar med støtte på 50 000 kroner til gjennomføring av prosjektet. Men enda mer selvfølgelig er det at de øvrige som er oppført i finansieringsplanen, bidrar med det meste av utgiftene, sier Larvik-rådmannen.

Thor-Olaf Marthinsen

Øvrige aktuelle er ifølge en plisting fra kommunaldirektøren for kultur følgende:

Fylkeslandbrukskontoret, Landbrukskontoret i Larvik, Grunneiere i Brunlanes, grunnlag, velforeninger, Brunnes Bondelag, Fylkesmannens miljøvern-avdeling, fylkesltursjef, fylkesnæringsjef, keskonservator, Larvik og egen reiselivslag, Vestfold og selskap og en lang rekke lokale foreninger og organisasjoner.

Utgiftene for å få gjennomført denne stien er satt til 0 000 kroner med et tillegg 22 ukers egen arbeidsinnsats i kommune, landbruksetat, identoppgaver og organisasjoner.

Opplevelse og kunnskap

Blir ikke dette noen alminnelig tursti. De som går den, vil underveis både oppleve og få kunnskap om særegenheter ved det landskap de går gjennom. Idéen er å lage en sammenhengende sti mellom Stavern og Helgeroa. Den skal følge eksisterende stier og vegger. Den skal avmerkes på kart, der ulike opplevelsesmuligheter i kulturlandskapet er avmerket. En guide eller

håndbok med referanse til kartet vil gi supplerende opplysninger. Områder med spesielle natur- og kulturkvaliteter skal presenteres for publikum med skilt og opplysningstavler. Eksempel på et slikt område er Mølen.

Hvem står bak?

Hvem er det som står bak dette prosjektet?

Larvik kommune ved kommunaldirektøren for kultur, Ivar Sølyst, er initiativtaker og administrerer prosjektet. Det er utformet en projektskisse, og i diskusjonen om denne har vært med landbruksmyndighetene, Fylkesmannens miljøvern-avdeling, representanter for fylkeskommunen, bondelag, grunneierlag og skogierlag i Brunlanes, Larviks reiselivslag og Forsvaret.

Når dette prosjektet er gjennomført, vil det danne modell for tilsvarende tilrettelegging, vern og skjøtsel langs hele Vestfoldkysten og kystlandskapet i Norge for øvrig.

Belastning og slitasje

I en utredning om prosjektet påpekes det at Søndre Vestfold har en attraktiv og mye benyttet kyst. Fastboende og tilreisende i tusentall søker til et svært begrenset areal for å feriere, dra på dagstur, arbeide i

landbruket osv. Naturen her har i alle år innbudt til aktiviteter. Spor etter gammel bosetting og tidligere bruk gjør området enda rikere og mer spennende.

Imidlertid har denne tilstrømmingen ført til stor belastning og slitasje. Bruken er i dag svært konsentrert om steder som Stavern, Naverfjorden, Nevlunghavn og Mølen. Ved å gjøre befolkningen oppmerksom på flere av de opplevelsesmulighetene som kyststrekningen byr på, kan «den nye folkevandringen» styres og spres. Informasjon og rettleiding kan forebygge konflikter, også i for-

hold til landbruket, og presset på enkeltområder lettes.

– Ved å informere brukerne om hva de ser og hvilke hensyn de bør ta, kan vi unngå at slike populære områder ødelegges, heter det.

– En måte å få til dette på, er å samle informasjon, popularisere og formidle denne. Et «opplevelseskart/guide» og en kyststi kan gi opplevelser og muligheter for lokalbefolkning og turister. Den kan endre vår måte å bruke omgivelsene på. Vi kan lettere se behovet for å ta vare på kulturlandskap og verdifull natur. Alle tjener på dette, heter det i utredningen.

Friluftsliv på asfalt

Kystleden

- Oppstart i 1997
- Ny bruk av offentlige bygninger
- 53 hytter
- Over 30.000 gjestedøgn

Kommandantboligen, Østre Bolæren

Båthuset i Røyken

Natur- og friluftsledning

- Kurs for ansatte i skoler, skolefritidsordninger og barnehager
- Klasseveiledning
- Ferieklubber

Natur- og friluftsledning

- Undervisningen i tråd med læreplaner, foregår utendørs
- Bidrar til fysisk aktivitet og sosial læring
- Seniorturer, naturlosturer

Marin forsøpling - definisjon

Foto: Bo Eide

Hvor stort er problemet?

Plast er verstingen

Gjør stor skade på mange dyr

Hva gjør Oslofjordens Friluftsråd?

- OF har vedtatt å arbeide for å redusere det marine avfallet.
- OF ønsker et rent, ryddig og giftfritt miljø.
- Våre friområder skal renses for marint avfall,
- skjærgårdstjenesten skal engasjeres og
- natur- og friluftslederne skal arbeide med saksområdet.

OFs engasjement - forts

- Skjærgårdstjenesten og strandrydding
- OSPAR-registreringen i Ytre Hvaler nasjonalpark
- Samarbeider med Hold Norge rent om strandryddedagen
- Deltar i nasjonale og skandinaviske prosjekter

OSPAR referansetrender

Landbaserte kilder:

- Besøkende til strendene (direkte)
- Ulovlig søppeldumping (direkte og indirekte)
- Utslipp fra industri/virksomheter (direkte og indirekte)
- Dårlig avfallshåndtering (direkte og indirekte)
- Dårlige avløpssystem (direkte og indirekte)
- Forsøpling i byene (mest indirekte)
- Forsøpling langs veier (mest indirekte)

Sjøbaserte kilder:

- Sjøfart
- Fritidsbåter
- Yrkesfiske
- Annet fiske
- Akvakultur
- Offshore

Krevende å rydde

Fremmede marine arter i Oslofjorden

Utfordringer knyttet til opplevelse av natur i endring

- Nye arter i vann
- Nye arter på land
- Økt erosjon og slitasje på natur og tilrettelegging
- Gjengroing
- "Kryp"
- Avfall og mikroplast

Utfordringer knyttet til menneskers endret bruk

- Tilgang til kysten et knapphetsgode
- Privatisering og parkifisering
- Økt båttrafikk
- Forsøpling og nye produkter
- Mikroplast
- Brukerkonflikter

